

УДК 342.25

**ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ В ПЕРІОД ПОВНОМАШТАБНОГО
ВТОРГНЕННЯ**

Линник Т.В.,

кандидат юридичних наук, доцент

кафедри конституційного права

та теоретико-правових дисциплін

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

Територіальні громади в період повномасштабного вторгнення стали однією з ключових основ функціонування української держави. В умовах воєнного стану саме органи місцевого самоврядування забезпечили оперативне реагування на численні виклики, пов'язані з безпекою, гуманітарною ситуацією та підтримкою населення. Завдяки реформі децентралізації громади отримали ширші повноваження і ресурси, що дозволило їм діяти більш самостійно та ефективно навіть в умовах війни [1].

Одним із найважливіших напрямів діяльності територіальних громад стало забезпечення безпеки населення. Місцева влада активно долучалася до організації територіальної оборони, сприяла створенню добровольчих формувань, координувала взаємодію з військовими підрозділами та правоохоронними органами [3]. Значна увага приділялася також облаштуванню укриттів, інформуванню населення про правила поведінки під час повітряних тривог і надзвичайних ситуацій. У багатьох громадах було створено ефективні системи оповіщення, що дозволило мінімізувати втрати серед цивільного населення.

Важливу роль територіальні громади відіграли у сфері гуманітарної допомоги. З початком повномасштабного вторгнення значна кількість людей була змушена залишити свої домівки та переміститися в безпечніші регіони. Громади організовували прийом внутрішньо переміщених осіб, забезпечували їх житлом, продуктами харчування, одягом і медичною допомогою [2]. Було створено численні гуманітарні штаби, які координували розподіл допомоги та співпрацювали з волонтерами й міжнародними організаціями. Така взаємодія дозволила значно підвищити ефективність допомоги та охопити більшу кількість людей.

Окремим важливим аспектом діяльності громад стало забезпечення стабільної роботи критичної інфраструктури. У результаті бойових дій значна частина об'єктів енергетики, водопостачання та транспорту зазнала пошкоджень. Проте органи місцевого самоврядування спільно з комунальними службами оперативно проводили відновлювальні роботи, часто в умовах постійної небезпеки. Це дозволяло підтримувати життєдіяльність населених пунктів та уникати гуманітарних катастроф [1].

Не менш важливим стало питання фінансового забезпечення громад. У період війни значно скоротилися надходження до місцевих бюджетів, водночас витрати істотно зросли. У таких умовах громади були змушені переглядати свої фінансові пріоритети, спрямовуючи ресурси на оборону, підтримку населення та ліквідацію наслідків руйнувань [3]. Важливу роль у підтримці громад відіграли також державні субвенції та міжнародна фінансова допомога.

Цифровізація управлінських процесів стала ще одним чинником, який забезпечив ефективність діяльності територіальних громад. Використання електронних сервісів дозволило органам місцевого самоврядування підтримувати зв'язок із населенням, надавати адміністративні послуги та координувати дії навіть в умовах обмеженого доступу до фізичних ресурсів [4]. Це стало важливим елементом стійкості системи управління.

Повномасштабне вторгнення також суттєво вплинуло на соціальну згуртованість у громадах. В умовах спільної загрози мешканці об'єднувалися, допомагали один одному, брали участь у волонтерській діяльності. Значно зріс рівень громадянської активності, що позитивно вплинуло на розвиток громадянського суспільства в Україні [2].

Водночас територіальні громади зіткнулися з низкою серйозних проблем. Серед них — руйнування житлового фонду та інфраструктури, нестача фінансових і матеріальних ресурсів, відтік населення, а також значне психологічне навантаження на мешканців. Особливо складною є ситуація в громадах, що перебували або перебувають у зоні активних бойових дій чи окупації. Незважаючи на всі труднощі, територіальні громади продемонстрували високий рівень стійкості, адаптивності та здатності до самоорганізації. Вони не лише виконали свої базові функції, але й стали важливим фактором стабільності держави в умовах війни. Уже сьогодні громади відіграють ключову роль у процесах післявоєнного відновлення, займаючись плануванням розвитку територій, відбудовою інфраструктури та залученням інвестицій.

Отже, територіальні громади в умовах повномасштабного вторгнення стали фундаментом життєздатності української держави. Їх діяльність довела ефективність децентралізації та важливість сильного місцевого самоврядування як у мирний час, так і в умовах воєнних викликів.

Список використаних джерел:

1. Децентралізація в Україні : офіційний вебсайт. URL: <https://decentralization.gov.ua> (дата звернення: 01.04.2026).
2. Міністерство соціальної політики України. Внутрішньо переміщені особи в Україні : офіційні дані та аналітика. URL: <https://www.msp.gov.ua> (дата звернення: 01.04.2026).

3. Асоціація міст України. Місцеве самоврядування в умовах воєнного стану : аналітичні матеріали. URL: <https://www.auc.org.ua> (дата звернення: 01.04.2026).
4. Програма розвитку ООН (UNDP). Вплив війни на місцеве врядування в Україні : аналітичний звіт. URL: <https://www.undp.org/ukraine> (дата звернення: 01.04.2026).

УДК: 340

РОЛЬ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ У НАБЛИЖЕННІ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

Герасименко М.Д.,

студент 2 курсу соціально-гуманітарного факультету

Науковий керівник – **Линник Т.В.,**

кандидат юридичних наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

У роботі досліджується значення децентралізації, реформування системи місцевого самоврядування України. Проаналізовано її вплив на розширення повноважень територіальних громад, наближення України до європейських стандартів місцевої демократії.

У сучасних умовах реформування публічної влади, децентралізація стала одним із найважливіших напрямів державної політики. Її сутність полягає у передачі частини повноважень, ресурсів і відповідальності від центральної влади до органів місцевого самоврядування. Це відповідає конституційному положенню про те, що народ здійснює владу як напряду, так і через органи місцевого самоврядування, що створює основу для більш демократичної моделі управління.